

NAGUIB MAHFUZ

LA BATALLA DE TEBES

EGIPTE CONTRA ELS HIKSES



SEQENENRE

La proa de la nau, ornada amb una bella flor de lotus, solcava les aigües tranquil·les del riu sagrat i feia nàixer, als dos costats, unes ones llargues que s'empentaven les unes a les altres cap a les vores, com els esdeveniments del corrent interminable del temps. A l'una vora i a l'altra, els poblets alegraven el paisatge, les palmeres, solitàries o en grups, s'enlairaven ací i allà i la verdor s'estenia cap a l'est i l'oest. El sol, alt, deixava caure plomalls de llum que es perdien entre la vegetació o es reflectien en la superfície de l'aigua, sobre la qual no hi havia res, llevat de les barquetes que anaven obrint pas a la nau mentre els seus ocupants s'interrogaven els uns als altres, encuriósits en veure la flor de lotus que era el símbol del nord.

Davant la cambra de coberta, assegut, hi havia un home menut i robust, amb la cara redona i una barba llarga; tenia la pell molt blanca, anava vestit amb una túnica folgada i duia en la mà dreta un bastó que acabava en un puny d'or. Davant seu, hi seien dos homes més, de la seua mateixa complexió i vestits d'una forma semblant: tres homes units pel mateix aspecte i el mateix esperit. El més distingit mirava fixament cap al sud, amb els ulls castigats per l'avorriment i la fatiga, i observava, distret, els pescadors. Corprès per una estona molt llarga de silenci, va preguntar als dos homes que l'acompanyaven:

—M'agradaria saber si demà sonaran les trompes i trencaran aquest silenci opressor que regna en les terres del sud... Serà destruïda la pau de què gaudeixen ara totes aquestes cases i volarà l'àguila de la guerra en aquest cel sempre serè? Ah, com m'agradaria que la gent sabera el perill que porta aquesta nau per a ells i per al seu senyor!

Els dos homes assentiren amb el cap, en escoltar les paraules del senyor.

–Hi haurà guerra, venerable camarlenc –va dir un d’ells–, mentre aquest home a qui el nostre faraó permet que governe les terres del sud vulga portar sobre el seu cap la corona de rei, construir palaus com fan els faraons i caminar pels carrers de Tebes sense cap respecte.

Amb un moviment exasperat i furiós, el camarlenc va serrar les dents i colpejà la coberta de la nau amb el bastó que duia a la mà.

–Ja no hi ha governadors a Egipte –va dir–, llevat d’aquest de la regió de Tebes... Quan el dobleguem, Egipte serà nostre per sempre i el nostre senyor, el rei, podrà deixar de preocupar-se perquè no hi haurà cap rebel que ens amence.

L’altre home, que tenia l’esperança de ser algun dia governador d’una gran ciutat, va respondre, fervent:

–Els egipcis ens odien!

El camarlenc es va mostrar d’acord amb aquesta observació i va afegir, amb una certa violència:

–És cert, és cert que ens odien... Fins i tot la gent de Memfis, la capital dels dominis del nostre rei, fan veure que són fidels mentre cultiven la traïció als seus cors. Però ja hem esgotat totes les estratègies i, ara, només ens queda el fuet i l’espasa.

Els dos homes van somriure per primera vegada i el segon va dir:

–Vulguen els déus que els vostres consells siguin escoltats, savi camarlenc. El fuet és l’únic llenguatge que entenen els egipcis.

Els tres homes tornaren a refugiar-se en el silenci durant una estona i, a la nau, només s’hi sentia el so dels remes que solcaven la superfície de l’aigua. Aleshores, un d’ells va cridar l’atenció dels altres a propòsit d’una barca de pesca tripulada només per un jove amb els músculs molt marcats, que anava vestit amb una falda curta i prou i tenia la pell cremada pel sol.

–Aquesta gent del sud –va comentar, divertit–, sembla que hagen estat pastats amb la seua mateixa terra...

–Ja ho pots dir! –va respondre el camarlenc, sarcàstic–. Alguns dels seus poetes han cantat, fins i tot, les meravelles de la bellesa negra...

–Molt cert! Però, comparats amb nosaltres, el seu color és com el fang al costat d'un raig de sol...

–Un dels nostres homes –va comentar el camarlenc– em deia, a propòsit d'aquesta gent del sud, que a pesar del color de la seua pell i de la seua nuesa, tenen molt de caràcter i un gran orgull... Asseguren que són descendents directes dels déus i que el seu país és el lloc d'origen dels autèntics faraons. Senyor! Jo sé com arreglar tot això... Només caldria que aproximàrem el nostre exèrcit a les seues fronteres.

Així que el camarlenc acabà de parlar, sentiren com un dels homes de la tripulació, que assenyalava l'est, cridava:

–Mireu! No és allò Tebes? Sí, és Tebes!

Tots miraren en la mateixa direcció i van veure una gran ciutat rodejada d'una alta muralla, més enllà de la qual es veien els cims dels obeliscos, com pilars que semblaven aguantar la volta celeste. A la part septentrional, s'hi podien veure les torres del temple d'Amon, la màxima divinitat del sud, com dos gegants que intentaren arribar al cel. Els homes s'havien quedat meravellats i el gran camarlenc va murmurar, amb un gest de menyspreu en el seu rostre:

–Sí, és Tebes... Ja l'havia vista abans i, des d'aleshores, el temps només ha fet créixer les meues ànsies de veure-la sotmesa al nostre senyor, el faraó, i de contemplar la seua desfilada victoriosa pels carrers de la ciutat.

Un dels homes hi va afegir:

–I que Set siga venerat en els seus temples...

La nau, lentament, va anar aproximant-se a la vora, entre jardins de somni que semblaven baixar a beure al riu sagrat. Més enllà,

s'hi podien veure grans places, mentre que a la vora més llunyana, a l'oest, es podia veure la Ciutat Eterna on els immortals reposaven en piràmides, mastabes i tombes, rodejats del silenci de la mort.

La nau enfilà cap al port de Tebes, entre les barques dels pescadors i dels mercaders; la seua bellesa i la seua grandària, a més de la imatge de la flor de lotus en la proa, van atraure totes les mirades. Per fi, va atracar al costat del moll i va deixar caure la seua enorme àncora. Els guàrdies s'hi aproximaren i un oficial que portava una túnica blanca de lli va preguntar a un dels tripulants:

–D'on prové aquesta nau? Porteu mercaderies per vendre-les?

L'home el va saludar i li va dir:

–Vine amb mi...

El mariner el va acompanyar a la cambra de coberta, on l'oficial es va trobar cara a cara amb un gran camarlenc de les terres del nord, del palau del rei dels pastors, com l'anomenava la gent del sud. Va fer una reverència respectuosa i, després de saludar-lo militarment, es va presentar. Amb una arrogància notable, el camarlenc es limità a aixecar la mà per saludar-lo i, en un to de veu condescendent, va dir:

–Sóc l'enviat del nostre senyor Apopis, el faraó, rei del nord i del sud, fill de Set, i he vingut per a entrevistar-me amb el governador de Tebes, el príncep Seqenenre, per a tractar alguns assumptes que li interessin.

L'oficial va escoltar atentament aquelles paraules, va tornar a saludar i se'n va anar.

Al cap d'una hora, un home d'aspecte molt digne, curt d'estatura i prim, amb una barba prominent, va pujar a la nau. Va fer una reverència a l'enviat i, amb una veu molt tranquil·la, va dir:

–Sóc Hur, camarlenc del palau del sud i tinc l'honor d'haver estat nomenat per rebre-us.

L'altre va inclinar lleugerament el cap i va respondre, amb la veu aspra:

–Jo sóc Haian, gran camarlenc del palau del faraó.

–El nostre senyor –va dir Hur– tindrà el gust de rebre-us immediatament.

L'enviat es va incorporar amb parsimònia.

–Anem-hi –va dir.

El camarlenc Hur encapçalà la comitiva, l'enviat el seguia amb pressa, tractant de recolzar el pes del seu cos obès en el bastó, mentre que els altres dos l'acomiadaren amb una reverència. Haian s'havia sentit ofès i es preguntava per què Seqenenre no havia anat en persona a rebre l'enviat del faraó Apopis i l'havia tractat com si realment fóra un rei.

Va baixar de la nau entre dues files de soldats i va veure que, al moll, l'esperava un seguici digne d'un rei, encapçalat per un carro de guerra custodiat per alguns altres carros. Els soldats el saludaren a la manera militar i ell els va tornar la salutació amb un moviment desganat de la mà i va pujar al seu carro, acompanyat d'Hur. Aleshores, la comitiva es va posar en marxa en direcció al palau del governador del sud. Els ulls de Haian miraven a dreta i esquerra per contemplar els temples i els obeliscos, les estàtues i els palaus, els mercats i el corrent interminable de gent de totes les procedències:

la gent del poble, pràcticament nua, els oficials de l'exèrcit, coberts amb les seues capes, els sacerdots vestits amb llargues túniques, els nobles amb la seua roba elegant i les dones, que portaven uns vestits bellíssims. Tot posava de manifest la grandesa de la ciutat que rivalitzava amb Memfis, la capital d'Apopsis.

Des del primer moment, Haián havia notat que el seguici cridava l'atenció; la gent es parava i s'apartava als dos costats del camí per admirar tota aquella esplendor, però sense gaire interès, amb una certa fredor, i quan veien la cara blanca de l'enviat i la seua llarga barba, reaccionaven amb indiferència o, fins i tot, amb menyspreu. Aquella actitud va irritar l'enviat, que es va sentir ofès per la forma tan freda i distant com el poble rebia un representant del venerable Apopsis; li dolia aparèixer com un estranger als ulls de la gent de Tebes, dos-cents anys després que el seu poble arribara a Egipte per a ocupar el tron dels faraons. El feria profundament el fet que, després de tan llarga dominació, el sud conservara encara la seua identitat, el seu caràcter i la seua independència i que ni tan sols un representant del seu poble, els hikses, hi haguera fixat la seua residència.

El seguici va arribar a la plaça que hi havia davant del palau. Era una plaça enorme, al voltant de la qual s'erigien els edificis del govern, les residències dels visirs i les casernes de l'exèrcit. Al centre, s'enlairava el palau venerable, un edifici majestuós, tan impressionant com el de Memfis; els vigies patrullaven per les muralles i dues files de soldats en guardaven la porta principal. Quan el seguici de l'enviat la va travessar, els músics entonaren un himne de benvinguda i mentre avançava pel gran pati del palau, el camarlenc es preguntava si Seqenenre seria capaç de rebre'l amb la corona blanca sobre el cap, perquè sabia que vivia com un rei, es comportava com un rei i l'havia rebut com si ho fóra. No sabia si s'atreviria a rebre l'enviat del faraó amb la corona del sud sobre el seu cap o si, com havien fet els seus avantpassats i el seu mateix pare, Seqenenre es comportaria amb discreció.

Va baixar del carro a l'inici del llarg corredor de columnes i va veure que l'esperaven el gran camarlenc del palau, el cap de la guàrdia reial i els oficials de l'exèrcit, que el saludaren i es posaren en marxa per guiar-lo cap a la sala de recepcions del palau. Als dos costats de la porta principal hi havia dues esfinxs i en cada racó hi havia un soldat fort i robust, perquè aquells guàrdies eren triats entre els homes més distingits d'Habu.

En aquell punt, tots els qui l'acompanyaven es van inclinar respectuosament per a obrir-li pas i el camarlenc Hur el convidà a seguir-lo a l'interior del palau, on l'enviat va veure, a una distància considerable, per la magnificència de la sala de recepcions, un tron on seia un home amb el cap cobert per la corona del sud, amb el ceptre i el bastó en la mà; a cadascun dels seus costats seien dos homes d'aspecte noble. Hur, seguit de l'enviat, arribà als peus del tron, va fer una profunda reverència davant del seu senyor i va dir, amb la seua veu amable:

—Senyor, tinc l'honor de presentar a la vostra excel·lència l'alt camarlenc Haian, enviat del rei Apopis.

L'enviat el va saludar amb una reverència i el nomarca li va tornar amablement la salutació i, amb un gest, li va oferir un seient que hi havia enfront del tron, mentre que Hur es va mantenir dret al seu costat. El rei volgué que l'enviat coneguera els nobles de la ciutat i va assenyalar amb el ceptre l'home que tenia més a prop, a la seua dreta:

—Usar Amon —va dir—: el nostre gran visir.

Després, assenyaland l'home que hi havia al costat, va dir:

—Nofer Amon, gran sacerdot d'Amon.

A continuació, va assenyalar els homes que tenia a l'esquerra.

—Kaf, capità de la flota —va dir—; i Bibi, comandant de l'exèrcit.

Fetes les presentacions, el rei es va dirigir a l'enviat i amb una forma de parlar que posava de manifest la seua noblesa i la seua autoritat, li va dir:

–El nostre palau us dóna la benvinguda, tant a tu com a l’home que ha depositat en tu la seua confiança.

–Que els déus us protegisquen –va dir l’enviat–, distingit governador; em considere afortunat per haver estat elegit ambaixador en les vostres terres, que tenen una gran història.

El rei va comprendre perfectament el significat de les paraules «distingit governador», però la seua cara no deixava endevinar cap sentiment. Haian, per la seua banda, va observar furtivament, amb els seus grans ulls, la reacció del nomarca i va notar que el governador era un home difícil d’impressionar; era alt, amb un rostre ovalat i molt bru, però agradable, tot i que tenia les dents una miqueta massa prominents. Va pensar que devia tenir uns quaranta anys.

El rei imaginava que l’enviat d’Apopis havia anat a visitar-lo amb la mateixa intenció que totes les altres missions que arribaven del nord: reunir i emportar-se pedra i cereals. Era un vell costum que els reis dels pastors consideraven com un tribut i que els reis de Tebes només veien com un suborn que els protegia contra l’avidesa i les males arts dels invasors.

–Estic ansiós –va declarar el rei, serè i solemne– per sentir el missatge que em portes en nom del gran Apopis.

L’enviat es va remoure en el seient, com si es preparara per a afrontar una llarga discussió, i, amb la seua veu aspra, va declarar:

–Fa ja dos-cents anys que els missatgers del nord visiten sovint el sud; i sempre en tornen satisfets...

–Espere –va comentar el rei– que aquest bon costum perdure.

–Governador –va insistir Haian–, he vingut a portar-vos tres peticions del faraó. La primera té a veure amb la persona sagrada del faraó; la segona, amb el déu Set; i la tercera, amb els vincles amistosos que uneixen l’Alt i el Baix Egipte.

El rei l’observava atentament i, ara, la seua cara sí que mostrava una certa preocupació.

–Des de fa uns dies –continuà l’enviat–, el faraó pateix uns dolors terribles que, en fer-se de nit, li alteren els nervis; a més, sent

contínuament uns sorolls horribles que ressonen dins del seu noble cap i en les seues orelles, de manera que no pot dormir i la seua salut ha començat a ressentir-se'n. Ha consultat els seus millors metges i els ha descrit els dolors que no el deixen dormir; l'han examinat a consciència, però no han estat capaços de descobrir l'origen dels seus mals. Tots opinen que l'estat general del faraó és saludable i que no té cap malaltia. Finalment, quan ja començava a desesperar-se, el faraó va consultar el profeta que viu al temple de Set i aquest home savi va ser capaç de descobrir la naturalesa del mal que l'afecta. Assegura que la causa de la malaltia del rei són els hipopòtams que manteniuen captius en les terres del sud i que els seus laments li han afectat el cor i l'orella... Afirmar que només si els animals moren, el faraó recuperarà la salut i podrà dormir tranquil.

El missatger sabia molt bé que els hipopòtams que vivien al llac de Tebes eren sagrats, per això va mirar de reüll la cara del governador, intentant descobrir l'efecte que li havien causat aquelles paraules; però només va notar un rubor lleuger en un rostre impenetrable com una roca. Va esperar una resposta, però el nomarca no va obrir la boca i es limità a esperar que continuara.

—En el transcurs de la seua malaltia —va afegir l'enviat—, el faraó va somiar que Set, el nostre déu venerat, el visitava, investit de tota la seua esplendor, per a retraure-li que, en les vastes extensions de les terres del sud, no hi ha ni un sol temple dedicat a la veneració del seu nom... En despertar, el faraó va jurar que demanaria al seu benvolgut amic, el governador de les terres del sud, que construïra un temple dedicat a Set, al costat del temple dedicat a Amon.

El missatger tornà a callar, esperant la resposta de Seqenenre, que no va dir res, tot i que, ara, l'expressió del seu rostre posava de manifest la sorpresa que li havia causat aquella petició inesperada. Però la sorpresa del governador no va afectar gens l'ànim de l'enviat, que només tenia la intenció de provocar-lo. El camarlenc Hur, conscient del perill que representaven aquelles peticions, es va inclinar i murmurà, a cau d'orella del seu senyor:

–Considera que ara no és el moment adequat per a discutir les pretensions de l'ambaixador.

El rei va moure el cap per a assentir, convençut que el camarlenc tenia raó. Haian va creure que el camarlenc li havia proposat una resposta i esperà; però el rei només li va preguntar:

–Tens alguna altra petició?

–Distingit governador –va respondre Haian–, ha arribat a coneixement del faraó la notícia que us heu coronat amb la corona blanca d'Egipte... Aquesta notícia li ha provocat una desagradable sorpresa perquè el faraó considera que això amenaça la tradicional amistat que uneix la dinastia dels faraons i la vostra família...

–Però la corona blanca –va reaccionar per fi, sarcàstic, Seqenenre– és un atribut dels governadors del sud...

–És al contrari –va insistir l'enviat, amb fermesa–: és la corona dels reis i, per això mateix, el vostre gloriós pare no la va portar mai; sabia que, en aquesta vall, només hi ha un rei que té dret a dur corona... Espere, distingit governador, que no ignoreu la petició que us fa el faraó, perquè això posaria en perill les bones relacions entre les dinasties de Tebes i Memfis.

Haian havia acabat de parlar i, a la sala, tornà a regnar el silenci. Seqenenre reflexionava melangiós, amb el cor partit per les peticions que li feia aquell rei de pastors. Unes peticions que atacaven el mateix origen de la fe en aquelles terres i apuntaven, també, a la seua dignitat i al seu orgull. L'impacte que havien causat aquelles sol·licituds es reflectia en la pal·lidesa del rei i en els rostres petrificats dels seus cortesans. Com que valorava molt els consells d'Hur, no volgué respondre a cap dels requeriments, sinó que, amb calma, a pesar de tot, va declarar:

–Els teus missatges, ambaixador, afecten qüestions molt delicades, relacionades amb les nostres creences i les nostres tradicions; per això considera que serà més prudent donar-te demà les respostes.

–La millor opinió –va comentar Haiian– és la que prové d'un bon consell...

Seqenenre es va dirigir aleshores al seu camarlenc Hur i li va dir:

–Acompanya l'ambaixador a les habitacions que li hem preparat.

L'enviat es va incorporar, va inclinar el seu cos pesat i menut i se'n va anar, amb un posat arrogant i orgullós.

El rei va manar cridar el seu fill, el príncep Kamosis, que va arribar amb una urgència que palesava com d'ansiós estava per saber quins missatges havia portat l'enviat d'Apopis. Després d'haver saludat el seu pare amb una reverència, va seure a la seua dreta i esperà les paraules del nomarca.

–T'he fet venir –va dir–, príncep, perquè vull que conegues les peticions que ens ha fet arribar el faraó i que ens en dones la teua opinió. Es tracta d'uns assumptes molt greus, per això vull que m'escoltes atentament...

El nomarca va explicar al seu fill, fil per randa, els missatges de l'ambaixador Haian i el príncep va escoltar les paraules del rei amb la preocupació dibuixada al rostre, molt semblant al del seu pare, tant en el color de la pell com en les faccions i, fins i tot, en la forma de les dents. Després, el nomarca es va dirigir a tots els altres nobles que hi havia a la sala.

–Ja heu sentit, nobles cavallers, que per satisfer les peticions d'Apopis haurem de renunciar a la corona, sacrificar els hipopòtams sagrats i erigir un temple en honor a Set, al costat del temple d'Amon... Aconselleu-me què hem de fer.

La indignació que posaven de manifest totes les cares feia entendre l'ansietat que bullia en els seus pits. El camarlenc Hur va ser el primer a fer ús de la paraula.

–Senyor –va dir–, més que no les demandes concretes, m'irriten les intencions que les han inspirades; perquè tenen el mateix esperit que les ordres que un senyor dona als seus esclaus o que les admonicions d'un rei que pretén ridiculitzar el seu poble... Per a mi, tot això només és una nova manifestació de l'antic conflicte

entre Tebes i Memfis. Memfis intenta imposar-se a Tebes i dominar-la, mentre que Tebes tracta de conservar la seua independència de la millor forma possible i amb tots els mitjans de què disposa. No hi ha dubte que als pastors i al seu rei els molesta que Tebes conserve la llibertat i tanque les portes als seus governadors. Potser ells mateixos han acabat creient que aquest regne només és una província autònoma, subjecta a les lleis de la seua corona, i ara creuen que cal posar fi a tot allò que fa evident la nostra independència i pretenen imposar-nos les seues creences perquè deuen pensar que, així que ho hagen fet, els resultarà més fàcil destruir-nos.

Les paraules d'Hur foren dures i sinceres i el nomarca va recordar l'obstinació dels hikses i dels seus reis per fer desaparèixer els senyals d'identitat de Tebes i com els tebens havien sabut evitar els perills amb respostes evasives, amb tributs i regals i amb una submissió aparent que els havia ajudat a esquivar el mal que amenaçava les terres del sud. La seua pròpia família havia tingut una gran importància a l'hora d'aplicar aquesta estratègia, fins al punt que el seu pare, Seqenenre, havia preparat, en secret, un gran exèrcit, amb la intenció de mantenir la independència del seu regne, si les seues astúcies i la fidelitat que fingia no donaven els resultats esperats. Després, va parlar el capità Kaf.

—Senyor —va dir—, jo crec que no els hem de concedir cap de les tres peticions. Com hem d'acceptar que els nostre rei renunciï a la corona? Com hauríem de sacrificar els nostres hipopòtams sagrats per satisfer les ambicions d'un enemic del nostre poble? I com podem construir un temple per venerar el déu del mal, com fan aquells pastors?

—Majestat —intervingué aleshores el gran sacerdot Nofer Amon—, el nostre senyor Amon no permetrà que construïm, al costat del seu, un temple dedicat a Set, el senyor del mal, ni que la seua terra sagrada es taque amb la sang dels hipopòtams o que el protector del seu regne siga desposseït de la corona, havent estat el primer rei del nord que la porta sobre el cap, per manament seu. No,

senyor, Amon no ho acceptarà mai! Més aviat, Ell espera que un dels seus fills es pose al capdavant d'un gran exèrcit format pels seus fidels i que marxe cap al nord per alliberar-lo i unificar el país, que tornaria a ser com era en temps dels reis antics.

Després va arribar el torn del comandant Bibi, que notava com la sang li bullia en les venes; en posar-se dret per a parlar, va mostrar la seua gran estatura i el seu pit, ample i fort.

—Senyor —va dir, amb una veu profunda i fosca—, els nostres grans homes han dit la veritat. Estic convençut que, amb aquestes exigències, els enemics només volen posar a prova la nostra paciència i forçar-nos a acceptar la humiliació i la submissió. Per quin altre motiu hauria remuntat aquest salvatge el nostre riu, des dels remots deserts del nord, per demanar al nostre rei que renunciï a la corona, que adori el déu del mal i que sacrifique els hipopòtams sagrats? Abans, els reis dels pastors només ens demanaven els nostres tresors i nosaltres no els hem escatimat mai res; però ara volen que renunciem a la nostra llibertat i al nostre honor. La mort seria, per a nosaltres, una eixida més honrosa. Els nostres germans del nord viuen com esclaus, treballant la terra i sofrint amb resignació els cops dels fuets; per això nosaltres hauríem d'aspirar a alliberar-los algun dia de les tortures que pateixen, no a acceptar voluntàriament les mateixes humiliacions que ells.

El rei no deia res; escoltava les opinions en silenci i tractava de dissimular les seues emocions mirant a terra. El príncep Kamosis intentava descobrir l'expressió de la seua cara, però no va poder; el jove compartia l'opinió del comandant Bibi i va dir, sense poder dissimular una certa violència:

—Senyor, Apopis no veu amb bons ulls el nostre orgull de nació i només vol sotmetre el sud, com ja va sotmetre el nord. Però el sud, que mai no va acceptar la submissió quan els nostres enemics tenien el poder absolut, encara l'acceptarà menys ara. Qui gosaria menysprear tots els esforços que feren els nostres avantpassats per mantenir-nos lliures?

El gran visir User Amon era el més moderat dels presents i la seua política sempre s'havia encaminat a evitar les provocacions del hiksés i a impedir-los l'ús de la força per a poder dedicar els seus esforços a fomentar la prosperitat del sud, a explotar els recursos de Núbia i dels deserts de l'est per a poder formar un exèrcit invencible. Temia que la vehemència del príncep i del comandant tingueren males conseqüències per al seu poble i per això va dir, dirigint-se a la resta dels nobles presents:

–Recordeu, cavallers, que els hiksés són gent propensa al furt i al pillatge. A pesar que governen Egipte des de fa dos-cents anys, encara els encega la cobdícia i l'or els fa perdre la raó i els impedeix dedicar-se a missions més nobles...

Però el comandant Bibi va moure el cap, ornat amb un casc lluent, i va afegir:

–Excel·lència, hem hagut de conviure amb aquesta gent tant de temps que els coneixem molt bé. Són un poble que, quan vol una cosa, la demana clarament, sense subterfugis ni hipocresies. Abans ens demanaven or i els en donàvem, però ara demanen la nostra llibertat...

–Hauríem de ser pacients –va insistir el gran visir– fins que el nostre exèrcit estiga ben preparat.

–El nostre exèrcit –va replicar el comandant– està capacitat per a rebutjar un atac de l'enemic ara mateix.

El príncep Kamosis va mirar el seu pare i va comprovar que encara tenia els ulls baixos.

–Per què perdem el temps parlant? –va preguntar, apassionadament–. Potser el nostre exèrcit encara necessita alguns homes més i un bon armament, però Apopis no esperarà que ens preparem millor. Ens ha presentat unes peticions que, si les acceptàrem, ens condemnarien a la derrota i a la desaparició. No hi ha ni un sol home en les terres del sud que s'estime més rendir-se que morir; per això hem de refusar les seues peticions i mostrar-nos orgullosos davant d'aquests pastors amb la barba

llarga i la pell tan blanca que sembla que no hagen rebut mai la carícia del sol.

L'entusiasme del jove príncep va causar una certa commoció entre els presents. Les cares dels nobles reflectien la ràbia i la determinació; tots pensaven que ja havien parlat prou i que, ara, havien de prendre una decisió. Aleshores, el nomarca va aixecar el cap, va mirar el seu fill i, amb un to serè i parsimoniós, li va preguntar:

–Creus que hem de refusar les peticions d'Apopis, príncep?

–Amb totes les nostres forces –va respondre Kamosis, decidit i franc– i sense cap dubte, senyor.

–I si això ens portara a la guerra? –preguntà el rei.

–Lluitaríem, senyor –va assegurar el príncep.

–Lluitaríem –va repetir, tan entusiasmat com el príncep, el comandant Bibi–, fins obligar-los a retirar-se més enllà de les nostres fronteres... I si vós hi esteu d'acord, senyor, lluitaríem fins a expulsar del nostre país, de tota la vall del Nil, l'últim pastor blanc amb la seua barba llarga i bruta...

–I tu, excel·lència –va preguntar el rei, dirigint-se al gran sacerdot Nofer Amon–, què opines?

–Jo crec, senyor –va respondre el venerable ancià–, que qui intente apagar aquest foc sagrat que crema en els pits dels joves és un infidel.

El rei Seqenenre va somriure i, dirigint-se al gran visir User Amon, li va comentar:

–Només faltes tu, visir...

–Senyor –es va apressar a respondre el visir–, jo no us he aconsellat que us mostreu pacient per por a la guerra, sinó perquè necessitem temps per a preparar del tot el nostre exèrcit, que ha de fer realitat els somnis de la vostra gloriosa dinastia: alliberar la vall del Nil del jou a què l'han sotmesa els hikses; però si Apopis pretén que renunciem a la nostra llibertat, jo seré el primer que li declararà la guerra.

Seqenenre va mirar les cares dels seus homes de confiança i va declarar, amb determinació:

—Homes del sud, jo també opine com vosaltres; crec que Apopis només vol provocar-nos amb la intenció de dominar-nos per la por o per la força de les armes. Però nosaltres som un poble que no coneix la por i estima la guerra. El nord ha estat dos-cents anys sota el jou dels hikses, que han esgotat les terres fèrtils i han humiliat els pobles que les treballen. El sud, en canvi, fa dos-cents anys que els suporta, però sense oblidar mai el nostre objectiu principal, que és alliberar tota la vall del Nil. Hauríem de retirar-nos a la primera amenaça? Deixarem la nostra llibertat i els nostres drets en mans d'aquesta gent cobdiciosa i insaciable? No, homes del sud! Refusaré les humiliants exigències d'Apopis i esperaré la seua resposta. Si ens deixa en pau, tots tindrem pau; però si vol la guerra, anirem a la guerra.

El rei es va incorporar i tots els presents l'imitaren i li feren una respectuosa reverència. Després, va eixir a poc a poc de la sala, seguit del príncep Kamosis i pel seu gran visir.

El rei es va dirigir a les dependències de la reina Ahhotep; així que la seua esposa el va veure arribar vestit amb la roba de les grans cerimònies, va endevinar que l'enviat del nord havia portat males notícies. Mostrava la preocupació en el seu bell rostre bru quan es va incorporar, alta i esvelta, per rebre el seu marit, a qui va interrogar, de lluny, amb la mirada.

–Ahhotep –li va dir, serenament–, crec que tenim l'amenaça de la guerra en l'horitzó.

Els ulls foscos de la reina reflectiren una gran consternació i, desconcertada, li va preguntar:

–La guerra, senyor?

Ell va abaixar el cap per assentir-hi i li va contar les peticions de l'enviat Haian: després li va comentar l'opinió dels seus homes de confiança i què havien decidit. Mentre parlava, no va deixar de mirar-la a la cara, on endevinava la pena, l'esperança i la resignació davant d'una desgràcia inevitable.

–Has pres l'única determinació que podies prendre en un cas així –li va dir.

El nomarca va somriure i la va agafar, animosament, pels muscles, per animar-la.

–Anem a veure la nostra sagrada mare –la va convidar a seguir-lo.

Caminaren l'un al costat de l'altre fins a les dependències de la reina mare, Tetisheri, l'esposa de l'anterior rei, Seqenenre, i la van trobar en la seua habitació privada, llegint, com tenia per costum.

La reina Tetisheri tenia ja més de seixanta anys i el seu aspecte revelava dignitat, noblesa i glòria. Posseïa una vitalitat i una energia

molt superiors a les que se li podien suposar per l'edat; l'únic signe del pas del temps que mostrava eren alguns cabells blancs i una certa flonjor en les galtes; però els seus ulls foscos conservaven la vivor de sempre i el seu cos era tan esvelt com el d'una dona jove. D'ella havien heretat tots els membres de la família més noble de Tebes aquelles dents prominents que la gent del sud trobava tan atractives i adorables.

Quan va morir el seu marit, la reina havia renunciat a qualsevol lloc de responsabilitat en la cort, com manava la llei, i havia deixat les regnes de Tebes en mans del seu fill i de la seua esposa. Però la seua opinió sempre era tinguda en consideració, sobretot quan es tractava de dificultats importants, perquè el seu cor sempre inspirava confiança i fortalesa. Des que havia abdicat, tenia el costum de llegir i ho feia sovint; llegia amb assiduitat els llibres de Khufu i Qaqimna, el Llibre dels Morts i les històries dels temps gloriosos que havien immortalitzat autors com Mina, Khufu i Aminhit Kamosis.

La reina mare era coneguda i famosa en les terres del sud, on no hi havia un home ni una dona que no l'estimara i la respectara; tots pronunciaven el seu nom venerable amb adoració perquè aquella dona havia estat capaç d'infondre a tots els qui la coneixien, i sobretot al seu fill Seqenenre i el seu nét Kamosis, l'amor per Egipte, tant al nord com al sud, i l'odi als hikses, que havien posat fi d'una manera molt trista als vells dies de glòria. Era capaç de convèncer qualsevol persona que l'escoltara que l'objecte sublim al qual havien de dedicar tots els esforços era l'alliberament de la vall del Nil del domini dels tirànics hikses. Havia aconsellat als sacerdots, tant si es dedicaven al culte com a l'ensenyament, que recordaren constantment al poble que el nord del país estava ocupat i que la gent que hi vivia sofria la crueltat dels usurpadors, que els havien esclavitzats i els havien robat les terres, on els feien treballar com animals per enriquir-se amb la seua suor. Si a les terres del sud hi havia encara una espurna del vell foc sagrat que cremava en els pits dels seus habitants i els mantenia amb esperança es devia, sens

dubte, al patriotisme i a la saviesa de l'anciana reina. Per això, la gent del sud l'adorava i la invocava amb el títol de Sagrada Mare Tetisheru, les mateixes paraules amb què els creients invocaven la deessa Isis, i li demanaven que intercedira per a protegir-los contra el mal, la desesperació i la derrota.

Aquesta era la dona a qui havien anat a visitar Seqenenre i Ahhotep. Ella ja esperava aquella visita perquè havia sabut que havia arribat a la ciutat un enviat del rei dels pastors i recordava que els missatgers que solia rebre el seu difunt marit buscaven or, cereals i pedra, unes riqueses que exigien com un tribut que el sud havia de pagar al seu senyor. El seu marit els enviava naus carregades amb grans quantitats de béns per a aplacar la voracitat d'aquella gent salvatge i, al mateix temps, multiplicava els seus esforços per a organitzar un gran exèrcit que havia de ser la millor herència que deixaria al seu fill Seqenenre i als seus descendents.

La reina mare recordava tot allò mentre esperava el seu fill i, quan va arribar amb la seua esposa, va obrir els braços per a abraçar-los. Ells li besaren les mans i, després, el rei va seure a la seua dreta i la reina, a l'esquerra.

—Què vol ara Apopis? —els va preguntar, amb un somriure als llavis.

—Vol Tebes, mare —va respondre el rei, sense dissimular la seua contrarietat—; Tebes i totes les nostres possessions. De fet, en aquesta ocasió, pretén també que renunciem al nostre honor.

La reina mare els va mirar, alarmada, i els va dir, amb calma a pesar de tot:

—Els seus avantpassats, tot i que eren cobdiciosos, es conformaven amb el nostre or i el nostre granit...

—Però ell, mare —va intervenir la reina Ahhotep—, vol que matem els hipopòtams sagrats perquè els seus laments el molesten quan vol descansar; vol que construïm un temple dedicat al seu déu Set, al costat del temple d'Amon; i vol que el nostre rei deixi de portar la corona blanca.

Seqenenre va confirmar les paraules de la reina i li va explicar els altres detalls de la seua entrevista amb l'enviat. La cara venerable de la reina mare va mostrar el seu disgust i els llavis tremolosos posaren de manifest la seua irritació.

–I tu què li has contestat, fill meu? –li va preguntar.

–Encara no li he dit res...

–Però has pres ja una decisió?

–Sí: refusar del tot les seues peticions.

–Qui és capaç de demanar tot això no es conformarà amb una negativa.

–I qui pot negar-se a acceptar les seues exigències no té por de les conseqüències.

–I si et declara la guerra?

–Li la declararé jo.

La paraula guerra, que ressonà amb força en l'orella de la reina mare, va evocar en la seua ànima records antics. Recordava temps com els d'ara, quan el seu marit, preocupat, li comentava com havia de sofrir per no disposar encara d'un exèrcit ben armat, capaç de posar fi a la cobdícia dels seus enemics. Però, ara, el seu fill parlava de la guerra amb determinació, valor i confiança perquè els temps havien canviat i l'esperança revivia. Va mirar de reüll l'expressió de la reina i la va trobar preocupada; però va comprendre que només es debatia entre l'amor d'una esposa i l'esperança d'una reina i que aquell desconcert l'angoixava. Ella també havia estat reina i era mare, però només podia sentir en el fons de la seua ànima una opinió, la mateixa que havia tingut sempre la Sagrada Mare del seu poble.

–Estàs ben preparat per a la guerra? –va preguntar al fill.

–Sí, mare –va respondre el nomarca, sense dubtar–. Tinc un exèrcit valerós...

–I aquest exèrcit podrà alliberar Egipte del jou que l'opri-meix?

–Almenys podrem defensar les terres del sud de les agressions dels hikses –va confessar el rei. Després va fer un gest de menyspreu

i va afegir:— Mare, hem tractat de mantenir satisfets els hixses durant molts anys, però no hem pogut satisfer la seua cobdícia i ara ja miren tot el nostre regne com un objectiu de les seues ambicions. Però hem d'afrontar el nostre destí i, ara, crec que el valor és més important que les tàctiques dilatòries i la diplomàcia. Estic decidit a fer aquest pas i, després, ja veurem què passa.

La reina mare va somriure i va dir, orgullosa:

—Que Amon beneïska la teua ànima forta i orgullosa.

—Què opines tu, mare?

—Jo opine, fill meu, que has de seguir el teu camí; demanaré a Amon que et guarde de tot mal i et beneiré en les meues oracions. Aquest és el nostre objectiu i la missió que ha de portar endavant el jove elegit per Amon per a fer realitat les esperances eternes de Tebes.

Seqenenre va sentir una alegria molt profunda que li va il·luminar la cara. Després s'inclinà per a besar el front de sa mare i la reina també va besar el fill i la nora a les galtes i els va beneir, de manera que els dos se'n van anar feliços i satisfets.